

Plan działania
Miejskiej Biblioteki Publicznej
w Andrychowie

Wstęp

Misją Miejskiej Biblioteki Publicznej w Andrychowie jest zapewnienie niczym nie ograniczonego dostępu wszystkim mieszkańcom gminy do książki i źródeł informacji, w taki sposób by mogli oni się swobodnie kształcić oraz wszechstronnie rozwijać swoje zainteresowania, kompetencje i osobowość. Otoczenie MBP jest dynamiczne i ulega stałym transformacjom. Biblioteka konkuruje dzisiaj z nowymi formami zdobywania wiedzy i informacji. Jej Użytkownicy mają nowe oczekiwania dotyczące zbiorów oraz dostępu do materiału gromadzonych i udostępnianych w bibliotece. Jeśli MBP chce zachować pozytywny wizerunek i być konkurencyjna musi podlegać zmianom i doskonalić się tak by zachować stałych użytkowników oraz przyciągnąć użytkownika potencjalnego. Dlatego powinna ona diagnozować potrzeby środowiska, w którym pracuje i w miarę posiadanych zasobów zaspokajać jego potrzeby.

I. Charakterystyka Miejskiej Biblioteki Publicznej w Andrychowie.

1. Status formalno - prawny i stan organizacyjny.

Obszarem działania MBP jest miasto i gmina Andrychów. W skład gminy wchodzi sołectwa: Inwałd, Zagórnik, Sułkowice Łęg, Sułkowice Bołęcina, Brzezinka, Targanice, Rzyki i Roczyny. Zamieszkuje ją 43 575 osób. (wg GUS stanu na 30.06.2019 r.).

Biblioteka powstała w roku 1948 jako samodzielna instytucja kultury i samodzielnie działa do roku 1992, kiedy to została włączona w struktury Centrum Kultury i Wypoczynku (CKiW) w Andrychowie. 29 maja 2008 roku Rada Miejska w Andrychowie podjęła uchwałę o wydzieleniu MBP ze struktur Centrum Kultury i Wypoczynku w Andrychowie. Z dniem 1 lipca 2008 roku placówka ta stała się ponownie samodzielną instytucją kultury. W roku 2018 nastąpiła zmiana struktury organizacja biblioteki, z dniem 1 maja w jej skład włączono gminne media - Radio Andrychów oraz miesięcznik Nowiny Andrychowskie, które utworzyły Gminne Centrum Informacji.

Na czele biblioteki stoi Dyrektor, który kieruje jej działaniami i reprezentuje ją na zewnątrz. W skład MBP w Andrychowie wchodzi: Biblioteka Główna, w której mieszczą się: Administracja, Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, Czytelnia, Wypożyczalnia Książki Mówionej, Wypożyczalnia dla Dorosłych, Oddział dla Dzieci i Młodzieży z Wypożyczalnią dla Dzieci oraz Wypożyczalnią dla Młodzieży z Wypożyczalnią Gier Planszowych, Gminne Centrum Informacji z Nowinami Andrychowskim, Portalem Internetowym i Radiem Andrychów oraz 6 filii bibliotecznych: Filia Inwałd, Roczyny, Filia Sułkowice – Bołęcina, Filia Sułkowice -Łęg, Filia Targanice, Filia Zagórnik. Siedziba MBP znajduje się w Andrychowie przy ulicy Krakowskiej 74.

2. Działalność.

W centrum wszystkich przedsięwzięć MBP usytuowany jest użytkownik – klient, do którego adresowane są działania placówki. Można wyróżnić trzy kategorie klientów wokół których koncentruje się praca biblioteki. Pierwsza kategoria obejmuje 5 360 czytelników (stan na 31.12. 2019), dla nich gromadzi się opracowuje i przechowuje materiały biblioteczne. Czytelnicy w zależności od potrzeb wypożyczają zbiory do domu lub korzystają z nich na

miejscu. W roku 2019 odnotowano 94 580 wypożyczeń i 9 303 udostępnienia zbiorów bibliotecznych. Liczba czytelników na 100 mieszkańców wynosi 13, a liczba wypożyczeń na 100 mieszkańców wynosi 239 wol.

Druga kategoria obejmuje 6 393 użytkowników (stan na 21.12.2019) są to osoby korzystające z komputerów, Internetu, uczestniczące w kursach, zajęciach i spotkaniach, klubach itp.

Ogólnie w roku 2019 MBP zorganizowała i przeprowadziła 448 imprez, w których wzięły udział 11 794 osoby.

Trzecia kategoria obejmuje czytelników miesięcznika „Nowiny Andrychowskie” oraz słuchaczy Radia Andrychów. Radio ma ok 8 tysięcy codziennie swoich stałych słuchaczy, również poza gminą. Codziennie nadaje pięć godzin audycji na żywo i trzy godziny powtórek. Pierwsza godzina tej audycji powtarzana jest jeszcze o 17:00 i 21:00. W każdą niedzielę Radio emituje koncert życzeń a w środy o godzinie 18:00 transmitowana jest Msza Św. z kościoła pw. św. Stanisława w Andrychowie.

Miesięcznik ma charakter lokalny i zajmuje się z wydarzeniami na terenie gminy – samorządowymi, społecznymi, kulturalnymi i sportowymi. Na jego łamach opisywana jest także działalność organizacji pozarządowych i aktywność społeczna mieszkańców, a także lokalne tradycje, historie. Gazeta jest głównym źródłem informacji o pracy samorządu. Nowiny mają format A-4 i liczą od 56 do 64 stron ich nakład wynosi 1400 egz.

3. Kadra.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Andrychowie zatrudnionych jest ogółem 20 osób na 18 etatach. Gminne Centrum Informacji obsługuje 5 osób. Do ich zadań należy obsługa dziennikarska wydarzeń organizowanych na obszarze objętym zasięgiem terytorialnym miesięcznika „Nowin Andrychowskich” i Radia Andrychów, publikowanie wydawnictwa ciągłego pt. „Nowiny Andrychowskie”. Kolportaż gazet oraz ewidencjonowanie dystrybuowanych gazet. Realizacja programów radiowych zgodnie z przyjętym programem ramowym oraz z planami pracy redakcji.

Czytelników obsługuje 11 bibliotekarzy. Do ich zadań należy: obsługa użytkowników. Przede wszystkim wypożyczanie i udostępnianie na miejscu zbiorów, gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, a także prowadzenie działalności, edukacyjnej i kulturalnej. W administracji pracują 4 osoby. Do ich zadań należy między innymi obsługa kadr i księgowości, zaopatrzenie, utrzymanie czystości.

4. Zbiory.

Postawą dzielności biblioteki są zbiory. Ich różnorodność, struktura i jakość decydują o przydatności biblioteki w środowisku, w którym pracuje. Materiały biblioteczne muszą być tak gromadzone by zaspokajał potrzeby czytelników z różnych grup społecznych w różnym wieku i o różnych zainteresowaniach. MBP oferuje mieszkańcom gminy, czasopisma, książkę w formie papierowej, zbiory specjalne w tym: gry planszowe, audiobooki i książki cyfrowe. By poszerzyć ofertę MBP przystąpiła do dwóch konsorcjów w ramach których czytelnicy biblioteki mają dostęp do licencjonowanych zasobów e-booków. Źródłami wpływów materiałów bibliotecznych są zakupy realizowane ze środków własnych i dotacji MKiDN, a także ekwiwalenty i dary od osób prywatnych.

Cyfrowa Książka Mówiona pozyskiwana jest od Stowarzyszeniem LARIX, które dostarcza

nieodpłatnie książki w cyfrowym zapisie. Dzięki tej współpracy w MBP można również wypożyczyć urządzenia Czytnik służące do odtwarzania tego typu książkę.

Stan zbiorów biblioteki na koniec 2019 roku wynosi- 88 264 jednostek inwentarzowych w tym 3 963 zbiorów specjalnych. Liczba zakupionych książek na 100 mieszkańców wynosi 7,78 wol., liczba woluminów na 100 mieszkańców wynosi - 202. Zbiory są poddawane systematycznej selekcji. Usuwa się materiały zniszczone i zdezaktualizowane. Liczba ubytków w stosunku do liczby zbiorów wynosi 5 %.

W roku 2019 biblioteka wydała na zakup zbiorów 82 034,91 zł z czego 31 850,00 zł pochodzi dotacji pozyskanej z MKiDN na zakup nowości wydawniczych. Ważnym źródłem wpływu materiałów bibliotecznych są książki pochodzące z darów. Rokrocznie MBP otrzymuje materiały biblioteczne o wartości ok. 10 000,00 zł. Liczba nabytków w stosunku do liczby zbiorów wynosi 4,90 %.

5. Komputeryzacja.

W dobie rozwoju społeczeństw informacyjnego i w świecie opartym na nowych technologiach, kluczowa staje się automatyzacja procesów bibliotecznych. Obecnie poziom komputeryzacja zbiorów MBP przedstawia się następująco : Biblioteka Główna - 100%, Filia w Zagórniku -100 %, Filia w Sułkowicach – Bołecinie 100%, Filia w Targaniach – 97 %. Zbiory pozostałych placówek skomputeryzowane są na poziomie 45-50 %. By uruchomić udostępnianie zbiorów w systemie komputerowy, każda z filii musi osiągnąć poziom minimum 75% zbiorów wprowadzonych do bazy. Dla biblioteki istotne jest także udostępnianie zbiorów na zewnątrz poprzez katalog on-line z opcją zamawiania i rezerwowania zbiorów poprzez Internet. Po zmianach w opracowaniu zbiorów wprowadzanych przez Bibliotekę Narodową, konieczne jest opracowywanie zbiorów w formacie MARC21 oraz stosowanie deskryptorów w opisach bibliograficznych.

5. Budżet.

Przychody Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2019 roku wyniosły 1 308 298, 34 zł w tym: dotacja od organizatora 1 150 000,00 zł , dotacje pozyskane -33 800,00 zł, środki wypracowane przez bibliotekę - 115 464,34 zł oraz książki otrzymywane w darze 9 034,00 zł. Na przychody własne MBP składają się między innymi: czynsze, sprzedaż książek, usługi reprograficzne i oprawa książek, wpłaty od sponsorów, opłaty za nieterminowy zwrot materiałów bibliotecznych oraz przychody z tytułu koncertu życzeń, sprzedaży gazety, ogłoszeń i reklam w gazecie, radiu i na portalu, usług reklamowych

Koszty MBP kształtują się na poziomie 1 284 728,61 zł. Największe wydatki ponoszone są z tytułu: wydatki na personel, które stanowią 74 % całego budżetu, zakupu usług materialnych i niematerialnych, zakupu ciepła i energii elektrycznej oraz zakupu książek. Przy dokonywaniu wydatków zachowuję się zasadę, że koszty są zrównoważone z przychodami co zaowocowało tym, że w ciągu ostatnich lat wynik finansowy biblioteki kończył się zyskiem.

II. Plan rozwoju

1. Analiza SWOT.

Głównym celem analizy strategicznej biblioteki jest ocena jej pozycji strategicznej, a także likwidacja i zmniejszanie czynników negatywnych i niebezpiecznych z równoczesnym wykorzystaniem własnych przewag. Najbardziej rozpowszechnioną metodą analizy wewnętrznej jest metoda SWOT. Jej celem jest określenie materialnych i niematerialnych czynników mających wpływ na rozwój lub stagnację biblioteki.

Otoczenie biblioteki

- *Otoczenie bliższe (zadaniowe)*: zasoby biblioteki, zbiory, personel, nadzór instytucji sprawczej.
- *Otoczenie dalsze (społeczne)*: użytkownicy, dystrybutorzy książek, księgarnie, dostawcy materiałów oraz mediów, CKiW w Andrychowie, Biblioteki powiatu wadowickiego. Szkoły, przedszkola, Stowarzyszenia, reklamodawcy i ogłoszeniodawcy. Słuchacze radia. Czytelnicy Nowin andrychowskich. Punkty kolportażu gazet. Regulacje prawne. E-otoczenie.

Mocne Strony:

1. Dobra lokalizacja Biblioteki Głównej.
2. Zróżnicowane zbiory biblioteczne.
3. Dogodne godziny otwarcia.
4. Komputeryzacja zbiorów.
5. Remont redakcji.
6. Rozwój radia i gazety.

Słabe Strony:

1. Bariery architektoniczne dla osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Małe pomieszczenia filii bibliotecznych w Sułkowicach-Bołęczynie, Rozczynach, Sułkowicach-Łęgu.
3. Niska liczba czytelników w porównaniu do liczby mieszkańców.
4. Niska liczba odwiedzin użytkowników na filiach bibliotecznych.
5. Duży odsetek czytelników aktywnych wypożyczając w ciągu roku nie więcej niż 6 książek.

Szanse:

1. Wzrost cen książek i czasopism powoduje wzrost liczby czytelników.
2. Współpraca ze szkołami i przedszkolami.
3. Współpraca ze Stowarzyszeniowymi o organizacjami pozarządowymi.
4. Współpraca z bibliotekami w powiecie i województwie.

Zagrożenia:

1. Rosnąca konkurencyjność ze stron platform oferujących e-booki i audiobooki.
2. Konkurencyjność internetowych źródeł informacji.
3. Konkurencyjność innych form spędzania czasu wolnego.
4. Kończący się program zakupu nowości wydawniczych oraz stale rosnący poziom
5. wkładu własnego.

2. Koncepcja Rozwoju.

Celem opracowania koncepcji rozwoju dla Miejskiej Biblioteki Publicznej w Andrychowie jest stworzenie takich mechanizmów organizacyjnych, finansowych oraz prawnych, które umożliwią jak najbardziej efektywne wykonywanie zadań wynikających z jej statutu. Strategia rozwoju powinna zapewniać realizację misji biblioteki oraz skupiać się na sprawach mających największe znaczenie dla jej przyszłości i rozwoju. Tworząc plan rozwoju MBP w pierwszej kolejności należy określić obszary działań strategicznych, które będą wyodrębnione a zarazem wzajemnie ze sobą powiązane. Dla MBP w Andrychowie określa się następujące obszary działania.

1. Infrastruktura biblioteczna.
2. Sieć biblioteczna.
3. E- usługi.
4. Zbiory.
5. Promocja biblioteki.
6. Obsługa użytkowników.
7. Działalność kulturalna, informacyjna i edukacyjna.
8. Działalność Gminnego Centrum Informacji.

W obszarach tych wyodrębnione są cele strategiczne:

1. Modernizacja lokali i wyposażenia.
2. Dostosowanie sieci bibliotecznej do potrzeb czytelników.
3. Automatyzacja procesów bibliotecznych.
4. Podniesienie ilości i jakości zbiorów biblioteki.
5. Podniesienie standardów świadczonych usług.
6. Przygotowanie programu promocji MBP.
7. Opracowanie i wdrożenie programów z edukacji medialnej i czytelniczej oraz bibliotecznej.
8. Wspieranie i inicjowanie aktywności kulturalnej mieszkańców gminy.
9. Budowa marki Radia Andrychów i Nowin Andrychowskich.

W ramach obszarów oraz celów strategicznych określa się cele operacyjne. celów operacyjnych:

Obszar I – Infrastruktura biblioteczna.

Cel Strategiczny – Modernizacja lokali i wyposażenia.

Cel operacyjny – Dokończenie remontu budynku biblioteki głównej.

Cel operacyjny – Wymiana mebli w działach: Wypożyczalnia dla Dorosłych, Oddział dla Dzieci i Młodzieży, filiach bibliotecznych

Cel operacyjny – Dostosowanie filii bibliotecznych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny – Pozyskanie nowej powierzchni na działalność biblioteczną.

Cel operacyjny – Zapewnieni bibliotece parkingu dla czytelników i pracowników.

Obszar II – Sieć biblioteczna.

Cel Strategiczny – Dostosowanie sieci bibliotecznej potrzeb czytelników.

Cel operacyjny – Budowa sieci punktów bibliotecznych.

Cel operacyjny – Wyodrębnienie Wypożyczalni Książki Mówionej.

Obszar III – E- usługi.

Cel Strategiczny – Automatyzacja procesów bibliotecznych.

Cel operacyjny – Komputeryzacja zbiorów filii w Inwałdzie, Rozynach i Sułkowicach-Łegu.

Cel operacyjny – Uruchomienie obsługi czytelników poprzez system biblioteczny w Inwałdzie, Rozynach, Sułkowicach-Łegu oraz Targanicach.

Cel operacyjny – Wymian komputerów, zakup czytników i kodów kreskowych na filie.

Cel operacyjny – Wprowadzenie powiadomień o przetrzymanych materiałach bibliotecznych poprzez pocztę elektroniczną.

Cel operacyjny – Wprowadzenie powiadomień o przetrzymanych materiałach poprzez system SMS

Cel operacyjny – Rozwijanie usługi kont czytelników dostępnych z poziomu katalogu on-line.

Obszar IV –Zbiory.

Cel Strategiczny – Podniesienie ilości i jakości zbiorów biblioteki.

Cel Strategiczny – Zwiększenie poziomu wykorzystania zbiorów biblioteki.

Cel operacyjny – Opracowanie polityki gromadzenia zbiorów w MBP w Andrychowie.

Cel operacyjny – Utrzymanie nakładów na zakup zbiorów.

Cel operacyjny – Zwiększenie aktywność wykorzystania zbiorów (obrot).

Cel operacyjny – Monitorowanie i analiza poziomu wykorzystania kolekcji oraz trafności zakupu nowości.

Cel operacyjny – Selekcja zbiorów pod kątem ich jakości i przydatności dla biblioteki.

Cel operacyjny- Zapewnienie czytelnikom w sołectwach stałego dostępu do nowych książek.

Obszar V – Promocja biblioteki.

Cel Strategiczny – Przygotowanie programu promocji biblioteki.

Cel operacyjny – Kreowanie pozytywnego wizerunku biblioteki w środowisku.

Cel operacyjny – Przygotowanie i wdrożenie programów, promujących czytelnictwo.

Cel operacyjny – Przygotowanie materiały reklamowych i promocyjnych.

Cel operacyjny – Promowanie platformy *w bibliotece.pl*

Cel operacyjny – Przygotowanie programu szkolenia dla czytelników z zakresu posługiwania się systemem bibliotecznym.

Cel operacyjny – Promowanie MBP jako miejsca spędzania czasu.

Obszar VI – Obsługa Użytkowników.

Cel Strategiczny – Podniesienie standardów świadczonych usług.

Cel operacyjny – Opracowanie planów szkoleń podnoszących kwalifikacje pracowników.

Cel operacyjny – Przygotowanie i przeprowadzanie systematycznych badań określających poziom satysfakcji użytkowników.

Cel operacyjny – Wprowadzenie kart bibliotecznych dla czytelników.

Cel operacyjny – Wprowadzenie wspólnego stanowiska obsługi czytelników w Bibliotece Głównej.

Obszar VII – Działalność kulturalna, informacyjna i edukacyjna.

Cel Strategiczny – Opracowanie i wdrożenie programów z edukacji medialnej i czytelniczej oraz bibliotecznej.

Cel Strategiczny – Wspieranie i inicjowanie aktywności kulturalnej mieszkańców gminy.

Cel operacyjny – Opracowanie programów z edukacji medialnej oraz bibliotecznej.

Cel operacyjny – Opracowanie programu z edukacyjnej z nowych technologii.

Cel operacyjny – Dokonywanie ewaluacji organizowanych imprez i akcji czytelniczych.

Cel operacyjny – Aplikowanie do programów wojewódzkich i ogólnopolskich z zakresu kultury, edukacji i nowych technologii.

Obszar VII – Gminne Centrum Informacji

Cel Strategiczny – Budowa marki Radia Andrychów i Nowin Andrychowskich

Cel operacyjny – Przebudowa strony internetowej radia.

Cel operacyjny - Przeprowadzenie badania słuchalności radia.

Cel operacyjny - Monitorowanie i korygowanie punktów sprzedaży gazety.

Cel operacyjny - Wprowadzenie warsztatów dziennikarskich.

Cel operacyjny - Utrzymanie poziomu czytelników Nowin Andrychowskich.

Podsumowanie

By zapewnić Miejskiej Bibliotece Publicznej w Andrychowie rozwój należy w najbliższym czasie:

1. Wyodrębnić Wypożyczalnię Książki Mówionej.
2. Zmodernizować łazienki.
3. Przeprowadzić badania wśród użytkowników w celu dokonania oceny pracy biblioteki (ankieta).
4. Uruchomić wspólny punkt obsługi czytelników w Bibliotece Głównej.
5. Poprawić pracę z czytelnikiem dorosłym i młodzieżą.
6. Dokonać selekcji zbiorów pod kątem ich jakości i przydatności dla biblioteki ze szczególnym uwzględnieniem filii.
7. Dokonać automatyzacji procesów bibliotecznych na filiach w Inwałdzie, Sułkowicach-Łęgu i Roczynach do października 2021 r.
8. Zwiększyć liczbę czytelników wypożyczających min. 7 książkę w ciągu roku.
9. Znacząco zwiększyć liczbę czytelników aktywnie korzystających z konta przez Internet.
10. Włączyć w katalog on-line zasoby z platform Wolne Lektury, Ibuk-Libar i Legimi.
11. Dokonać analizy podejmowanych akcji czytelniczych pod kątem trafności.
12. Uruchomić nową stronę internetową dla radia.
13. Dokonać analizy punktów kolportażu gazet.
14. Nawiązać współpracę z nauczycielami przymiotów zawodowych z zakresu dziennikarstwa i reklamy.
15. Nawiązać współpracę ze szkołami ponadpodstawowymi w zakresie praktyk i staży.

Mając na uwadze zasadę że środki finansowe i zasoby MBP powinny być wykorzystywane w sposób celowy, tak by przynosiły placówce jak największe korzyści. Należy stale

analizować czy nakłady finansowe i zaangażowane zasoby przynoszą oczekiwane efekty, jeśli nie to należy podjąć działania korygujące. Koszty działalności należy planować tak by zadania przez którymi stoi placówka był realne do osiągnięcia. Poziom wypracowywanych przez Bibliotekę środków powinien być utrzymywany na poziomie 10-11 % budżetu i musi być uzupełniany środkami z innych źródeł.

W roku 2020 będzie opracowywana strategia rozwoju gminy. W pracach nad tym tego dokumentu MBP powinna brać czynny udział tak by stała się ważną jednostką z punktu widzenia gminy, Biblioteka poprzez własny rozwój powinna wspierać rozwój Gminy Andrychów.

Przenka Sylwe